

**Batılı Hıristiyan Devletlerin Ermeni Meselesine Psikolojik ve
Dini Açıdan Yaklaşımı**

Emin Şihaliyev¹

Özet

Makalede Ermeni meselesinin psikolojik ve dini boyutu izah edilmiş ve bu çerçevede Batı Hıristiyan devletlerin yaklaşımı incelenmiştir. Ermeniler soykırımı uğradıklarını iddia etmekte, *Türkler* ise buna karşı çıkararak kasıtlı yapılan politikanın sonucu gibi soykırım olmadığını ısrarla belirtmektedirler. Bu iddialar Ermenilerin etno-psikolojik travmasının bir ürünü olsa da, Batılı devletler tarafından farklı bir önem taşımaktadır. Çünkü siyasi literatürde ilk kez soykırımın Yahudilere yapıldığı gösterilmektedir. Yahudilerin onlara yapılan soykırımdan dolayı sadece Nazi Almanyası'na değil, bütünlükte Kilise'yi mesul tutması sebebiyle Hıristiyan dünyası suçluluk psikolojisi içerisine düşmüştür ve bu psikolojiden kurtulmak için "Hitler soykırımı *Türklerden* öğrendi" şeklinde propagandalar yapmaktadır. Bu yüzden Batı devletlerinde ilk kez soykırımı uğrayanların Yahudiler değil, güya Müslüman *Türkler* tarafından öldürülen Hıristiyan Ermeniler olduğu sık sık gündeme getirilmektedir. Dikkat çeken önemli diğer bir mesele ise yine geçmişten miras kalan Haçlı zihniyetidir. Meseleye hem ırkçılık, hem de dini yönden bakmak gerekmektedir. Batıda *Türkiye* ve *Türk* karşıtı bir düşüncenin yaygın olduğu bir gerçektir ve bu düşünce tarihsel bir gelenek gibidir. *Türk* düşmanlığının çok önemli bir parçası olan Haçlı zihniyeti sadece *Türkiye*'yi değil, Azerbaycan'ı da kendi kısıyacına almıştır. Azerbaycan da *Türk* ve İslam dünyasının bir parçası olduğuna göre Ermenistan-Azerbaycan çatışmasında destek Ermenistan'a verilmektedir. Makalede Ermenistan-Azerbaycan çatışmasının da dinsel, siyasi boyutu ele alınmıştır.

Anahtar kelimeler: Ermeniler, soykırım iddiaları, holokost, Haçlı zihniyeti, psikoloji, dini, Ermenistan-Azerbaycan çatışması

**View of Western Christian Powers to Armenian Question from Psychological and
Religious Standpoint**

Abstract

¹ Azerbaycan Milli İlimler Akademisi Nahçıvan Şubesi Kafkasya Tarihi Masası Başkanı, emin.amea@yahoo.com

In this article it was explain the psychological and religious dimension of the Armenian problem and was researched position of the Western Christian Powers in the frame of this issue. Armenians are claiming that they have been victims of a genocide. But as oppose to this, the Turks persistently are stating that there is no genocide as the result of a premeditated policy. These claims be harvest of the ethno psychological trauma of the Armenians, it has assuming different importance by Western Powers. Because it has been passing the applying genocide for the first time against Jews in the political literature. Jews are accusing for genocide not only Nasist Germany, at the same time completely the Church. From this cause Christian world have fallen in inside of excuse psychology and for getting rid of this psychology they are propagandizing that "Hitler learned to commit genocide from the Turks". In view of this these are brought to the agenda very close by Western Christian Powers that, for the first time the Armenians have suffered to the genocide by Moslem Turks, not Jews. Cardinal problem involving for the attention is the inheritance remainder from past the Christened mentality. It is necessary to look at the problem from racialism and religious aspect. This is in fact it has widely spread Turkey and Turkish opposition thought in the West and this thought have been turned to historical tradition. The Christened mentality basic composition part of the Turkish hostility has influenced not only Turkey, at the same time Azerbaijan. Azerbaijan is the part of the Turkish and Islam world. From this viewpoint support is shown to the Armenia in Armenian-Azerbaijan conflict. At the same time in this article it was researched religious and psychological dimension of Armenian-Azerbaijan conflict

Key words: Armenians, genocide claims, holocaust, the Christened mentality, psychology, religious, Armenian-Azerbaijan conflict

GİRİŞ

Ermeni meselesi her zaman çeşitli kongrelerin, sempozyumların, kitap ve makalelerin konusu olmuştur. İster Türkiye'ye, isterse de Azerbaycan'a yönelik soykırım, toprak iddialarından dolayı bugüne kadar haklarında çeşitli eserler yazılmışsa da, Ermenilerin yaptıkları çalışmalarla kıyasta maalesef yeterli sayıda değildir ve bu eserlerin büyük çoğunluğu siyasi ve tarihi niteliktedir. Biz bu araştırmamızda psikolojik ve dini açıdan Ermeni meselesini ele alacak ve bu çerçevede Batı Hristiyan devletlerin Ermeni sorununa ve onların iddialarına yaklaşımını tetkik edeceğiz.

Ermenilerin Etno-Psikolojik Travmasının Bir Ürünü: Soykırım İddiaları

Ermeniler sık sık soykırımı uğradıklarını iddia etmekte ve her yıl bu meseleyi tüm dünya ülkelerinin parlamentolarının gündemine getirmekte ve müzakerelerine sunmaktadırlar. Bu iddialar artık tabiri caizse, geleneğe dönüşmüştür. Ermenilerin iddia ettikleri 1915 olaylarının bir soykırım olmayıp, Osmanlı Devleti'nin kendi güvenliği için Ermeni isyanlarını ve *Türklerin* katledilmelerini önlemek amacıyla hazırladıkları savunma tedbiri olduğunu tekrarlamaya ve bunu ispat etmeye ihtiyaç bile yoktur. Çünkü Ermeni iddialarının asılsız olduğu zaten Batı Hıristiyan devletleri tarafından bilinmektedir. Durum bu ise, peki ya neden Türkiye'ye hep baskı uygulanmaktadır?

Öncelikle şunu belirtelim ki, Ermenilerin soykırım iddiaları ünlü Amerikalı araştırmacı Samuel Weems'in de belirttiği gibi, mitolojik hayallerden başka bir şey olmayıp yalnız masaldır (Weems, 2004: 62). Bu iddialar Ermenilerin etno-psikolojik travmasının ürünüdür ve onun teorik esasını kendi milli güvenlikleri için başlıca tehdit olarak kabul edilen "komşularından duyulan korku" oluşturmaktadır ki, bunun da asıl nedeni Ermenilerin tarih boyu milli devletlerinin olmamasıdır. Genel olarak etno-psikolojik travma durumunu kendine özgü bir şekilde değerlendiren Vamık Volkan şöyle bir izah vermektedir: "*...Milletlerin kimliyinde geçmişte elde ettikleri başarılar ve karşılaştıkları trajediler büyük rol oynamaktadır. Bunlar "seçilmiş olan zihinsel psikolojik travmalar ve zaferler"dir. Bazı milletler seçilmiş olduklarını düşünerek tarihi gerçeklerden uzaklaşmakta ve mitolojiye yönelmektedirler. Mitoloji düşünceler sık-sık hatırlanmakta ve kuşaktan kuşağa aktarılmaktadır...*" (Volkan, 2000)

Ermenilerin geçmişlerinde kazandıkları başarılar olmasa da, onlar kendi kimliklerini korumak için mitolojiye dayanmakta ve kendilerini buna inandırmaktadırlar. Bu bakımdan Ermenilerde böyle bir zihinsel psikolojik travma görülmektedir. Onlar kendilerini kurban edilen millet olarak düşünmektedirler. Yani Ermeniler "zavallı ve iyi", Türkler ise "kötü ve insanlıktan uzak yaratıklardır". Dolayısı ile "kurban edilen Ermeniler" Türkler tarafından soykırımı uğradıklarına inanmaktadırlar. Diğer bir ifadeyle, Ermeni kimliği "iyinin kötü tarafından yok edilmesi" anlayışı üzerinde kurulmuştur. Araştırmacı Gündüz Aktan'ın izahına göre Ermeni kimliğinin tarifinin aksini ispat etmek onların kimliklerini yok edeceği için tarihi gerçeklere dair bilgiler zihni sansürden geçirilip kabul görmemekte veya görmezden gelinmektedir (Aktan, 2000). Bu durum Ermenilerin yarattıkları kendi mitolojik geçmişlerine

fanatik derecede bağlı olduklarını göstermektedir. Bu bakımdan soykırım iddiaları Ermeni kimliğini korumak ve “Büyük Ermenistan” iddiasının gerçekleşmesi için elde tutulan en önemli araçtır. Halbuki arşiv belgeleri Ermenilerin soykırıma uğradıklarını değil, aksine soykırım yaptıklarını ispat etmektedir. 1905-1907, 1918 yıllarında Anadolu ve Azerbaycan Türklerine yönelik yapılan katliamlar, 1948-1953 yıllarında Azerilerin kendi topraklarından zorla sürülmeleri, 1988’li yıllardan itibaren yaşanan olaylar, Dağlık Karabağ, Ermenistan-Azerbaycan çatışması, Hocalı soykırımı, Azerbaycan topraklarının % 20 nin işgal edilmesi bunun en açık ispatıdır. Bunların gerçek olmasına rağmen Hıristiyan devletler Ermeni meselesi konusunda farklı bir tutum içerisindedir. Ermeni meselesinde bu devletlerin izledikleri tutum siyasi olmakla birlikte aynı zamanda dinidir. Meselenin siyasi boyutu ile ilgili çok sayıda eserler yazıldığı için konuya temas edilmeyecektir. Zaten bu devletlerin dini tutumları siyasi boyutun önemli bir parçasıdır ve ondan ayrı tutulamaz. Batı Hıristiyan devletler meseleyi daha geniş bağlamda Türk ve İslam karşıtı çerçevede değerlendirerek Hıristiyan Ermenistan’ı desteklemektedirler ki, bu destek de daha çok Batı Hıristiyan dünyasının bilinçaltında saklı bulunan “günahlardan arınma” psikolojisinden kaynaklanmaktadır.

Günahlardan Arınma Psikolojisi ve Mahiyeti

Malum olduğu üzere, Hıristiyan Avrupa ülkeleri Yahudileri Hz. İsa’nın, dolayısıyla Tanrı’nın katilleri (Godkiller) olarak görmüş ve bu cürümden – ilk günah inancında olduğu gibi – bütün Yahudi neslini mesul tutmuştur. Böylece, Tanrı’nın öldürülmesi günahından arınması mümkün olmayan kanı kirli ikinci sınıf insanlardan oluşan bir grup olarak görmüşler (Davutoğlu, 2010: 381). Hemen belirtelim ki, Milattan Önce’ki devirlerde de Asur, Babil ve Roma tarafından sürülen Yahudi toplumu 1290’da İngiltere’den, 1394’te Fransa’dan, 1492’de de İspanya’dan sürüldüler. Yahudilerin özellikle İspanya’dan sürülmeleri Hıristiyanlar tarafından bu milletin dini sebeplerden dolayı kovulmaları şeklinde karakterize edilmiş ve Hıristiyan dünyasının en karanlık çağlarından biri gibi tarihe geçmiştir (Yahya, 2003: 132). Sonuçta anti-semitizm ideolojisi ortaya çıkmıştır. Nazilerin yönetimi altında Alman Yahudilerinin vatandaşlıkları ellerinden alınmış ve çeşitli resmi görevlere getirilmeleri yasaklanmıştır. İkinci Dünya Savaşı’nın başlamasıyla Yahudilerin toplu şekilde öldürülmeleri hükme bağlanmış, böylece Musevi Yahudilerin Nazi Almanyası

tarafından soykırımı gerçekleştirilmiştir (Marschalko, 1993: 13-31; Uğur, 1998: 13-40). Yahudi soykırımının sorumluluğu kuşkusuz Almanya'nın omuzlarına yüklense de, Hıristiyan olmaları nedeniyle tüm Batı Hıristiyan dünyası suçluluk duygusuna kapılmıştır. Holokost'un Batı Hıristiyan bilinci üzerindeki etkileri o kadar derindir ki, onun sebep olduğu derin psikolojik gerginlik Hıristiyanların hassasiyetine dokunmuş ve bu etki üzerinden yıllar geçse bile kendilerini suçlu hissetmelerine yol açmıştır. Onların Ermeni meselesine yaklaşımı daha çok bu şuurun tarihten miras kalan olaylarıyla alakalıdır. Bu günahlardan arınmak için güya Türkler tarafından yapılan sözde Ermeni soykırımının Yahudi soykırımına öncülük teşkil ettiği iddiası ortaya atılmış, hatta Musevilerin doldurulduğu gaz odalarının Türkler tarafından icat edildiği ve Hitler'in böyle bir adım atmasında Türklerin başlıca rol oynadığı da öne sürülmüştür (http://www.1001kitap.com/Guncel/Tamer_Andrea_Bacinoglu/modern_alman_oryantalizmi/almanyaveermeni.html).

“Alman Parlamentosu Bilimsel Çalışma Servisi” adlı örgütün 3 Nisan 2000 tarihli raporunda bu durum: *“1915 yılındaki soykırında Alman Nasyonal Sosyalistlerin 25 yıl sonar gerçekleştirdikleri toplu yok etme metotları önceden uygulandı; çalıştırarak yok etme, kurbanların hayvan vagonlarında taşınması ve insafsız tıbbi deneyler yapıldı. Ermeni askerlere ve sivillere tifo viüsü aşılandı. Trabzon'da Ermeni çocuklar hamam süsü verilmiş odalarda zehirli gaz ile öldürüldü. Görünen o ki, Adolf Hitler Türklerin soykırım hakkında çok iyi bilgi sahibi olmakla kalmamış, bunu bir örnek olarak da almıştır.”* (Aydoğan, 2003: 184-185) şeklinde ifade edilmektedir.

“Hitler soykırımı Türklerden öğrendi” tezi gerçekte “Aslında biz böyle şeyler yapmayız, ama Türklerden öğrendik ve bu işte Müslüman Türklerin parmağı vardır” mantığı ile işleyen bir mekanizmayla günahlardan arınma metoduna başvurulmuştur. Yani burada Yahudilerin düşmanı olarak Hıristiyanlar değil, güya Hıristiyanlara yol gösteren ve onları cinayet yapmaya teşvik eden Müslüman *Türkler* gösterilmektedir. Halbuki Yahudi asıllı Amerikalı tarihçi Dagobert Runes'in sözleri bu iddiaları kökünden çürütmektedir. Annesi Naziler tarafından öldürülen Runes büyük katliam konusunda Hıristiyan kilisesini suçlayarak öfke dolu yazılarından birinde şöyle yazmaktadır: *“...Hitler'in Musevilere yaptığı her şey, tüm o korkunç, anlatılamaz kötülükler zaten daha önce Hıristiyan kilisesi tarafından insanlara uygulanıyordu, bu ilk darbe değildi... Musevilerin gettolara sıkıştırılması, belirleyici işaretler taşıma zorunluluğu, önce Musevi kitaplarının ve sonunda*

Musevilerin yakılması... Hitler bunların tamamını kiliseden öğrendi. Yine de kilise çocukları ve kadınları canlı canlı yakarken, Hitler onlara daha hızlı bir ölüm bağısladı, önce gaz odalarında öldürdü ve sonra yaktı.” (Haught, 1999: 109).

“Kutsal Dehşet: Dinsel Cinayetler Tarihi” kitabının yazarı James A. Haught elde ettiği bilgilere istinaden yazıyor: “...İnsanlık tarihinin en affedilmez lekelerinden olan Nazi katliamının dinsel bir boyutu vardı. Bu katliam elbette yüzyıllardır Hıristiyanlığın Musevilik hakkındaki öğretilerinin acı meyvesiydi. Eğer Tanrının adına yüzyıllarca Musevilerden nefret etmek öğretilmemiş olsaydı, tüm bunlar olmazdı. Naziler de aynen Hıristiyan geleneğine göre düşünüyorlardı. Hitlerin yaptığı katliam Musevilere karşı çok uzun süredir beslenen nefretin ulaştığı doruk noktasıydı. Hıristiyanlıktaki Musevi karşıtlığı Nazilerin amaçlarını pek çok yönde besledi. Bu, Nazilerin Museviler üzerine yoğunlaşmasını sağladı ve yok etme politikalarını çok az bir dirençle sürdürebilecekleri bir ortam yarattı. Ayrıca, Hıristiyanların Nazi emellerinin gerçekleşmesi yolunda yardımında bulunmaları ve onlara karşı çıkmamaları için de somut bir neden oldu. Birçok tarihcîye göre Musevi katliamının gerçekleşmesinde Hıristiyanlıktaki Musevi karşıtlığı en büyük suçludur. Nazilerin yaptıkları yeni bir canilik değildi... Sadece zaten bir cani olan 2 bin yıllık Musevi karşıtı Hıristiyan geleneğini devraldılar... Ölüm kamplarının kökleri Hıristiyanlığın tarihsel yapısında aranmalıdır... Musevilerin şeytani rolleriyle ilgili mitler yüzyıllar boyunca Hıristiyanlığı onlara karşı harekete geçirmiştir...” (Haught, 1999: 105-106).

Geçmişte rahip olan ilahiyatçı bilim adamı Peter de Rosa 1988 yılında yayınlanan “Mesihin Köy Papazları” isimli kitabında “Papanın çıkardığı yasalarla katliamlar, gaz odaları ve Nazi ölüm kamplarındaki insan fırınları arasındaki trajik bağın inkar edilemez” olduğu belirtmektedir (Haught, 1999: 108).

Yahudilere karşı nefretin belirli anlamda diğer sebeplerle birlikte dini anti semitizm-anti judaizm, yani Hıristiyan-Yahudi düşmanlığı üzerinde kurulduğunu zaten itiraf eden Adolf Hitler “Kavgam”da yazıyordu: “Her Yahudi’nin ruhu kendi mezheplerinin kurucusuna ne kadar yabancı ise, Yahudi ruhu gerçek Hıristiyanlığa da o kadar yabancıdır. İsa Yahudi milleti hakkında beslediği düşüncelerini hiç bir zaman gizlememiştir. Hatta gerektiği zaman insanlığın düşmanı olan bu Yahudileri Allah’ın tapınağından kırbaçla kovmuştur.” (Hitler, 1994: 314).

Diğer bir yerde de “Yahudiler her zaman Katoliklik ile protestanlığı birbirine düşürmüştür... Katoliklerle protestanlar birbirileri ile mücadele ederken üstün ırkların ve bütün Hıristiyanların tek ve korkunç düşmanı olan Yahudiler oturdukları yerlerden keyifle gülmektedirler... Bu mezheplerin ve mensupların dayandıkları temeller uluslararası Yahudi'nin çıkardığı zehirle yok edilmektedir... Her kes kendi mezhebine mensup olanın diğer mezheplerle mücadele etmesini önlemeli ve diğer mezhep mensupları ile birlikte Hıristiyanlığa karşı kavga etmeyi planlayan sahtekarlarla mücadele etmelidir. Mezheplerin herhangi birinin bir yanını tenkit etmek, aramızdaki dinsel ayrılığı geliştirmekten başka bir işe yaramaz” diyerek, bütün Hıristiyanları Yahudilere karşı seferberliğe çağırmıştır (Hitler, 1994: 588-589).

James A. Haught Hıristiyan rahipler ve kilise tarafından insanların kafalarına Musevi düşmanlığı sokulduğunun altını çizmektedir: “Din adamları size kimi öldüreceğinizi söylemez, sadece kimden nefret edeceğinizi söyler. Hıristiyan din adamları gençlere en hassas çağlarında Musevilerin Tanrı'nın sevgili nazik çocuğu İsa'yı öldürdüğünü, Tanrı'nın kendisinin, yani Baba'nın Musevileri kutsal şehirlerini yakarak cezalandırdığını ve Tanrı'nın Musevileri sonsuzadek lanetlediğini öğretmeye başladılar. 2 bin yıl boyunca Musevilere karşı yapılan bütün savaşlarda kilisenin parmağı vardır. Her nerede Hıristiyan kilisesi varsa, orada Musevi düşmanlığı vardır... Naziler de yönetime geldiklerinde kendi cinayetlerini işte bu gerçek üzerinde sağlamlaştırmışlardı.” (Haught, 1999: 109-110).

Ölüm kamplarının korkunç durumlarının ortaya çıkmasından 15 yıl sonra Papa XXIII John şu duayı etmiştir: “Tanrım, onların (Yahudilerin – E. Ş.) adına yanlışlıkla atfettiğimiz lanetten dolayı bizi bağışla” (Haught, 1999: 110).

Görüldüğü gibi, Yahudi soykırımında sorumluluğu Almanya yalnız başına taşımamaktadır. Bütün Yahudilerin düşüncesine göre, Kilise aşılmaş olduğu düşüncelerden dolayı Musevi katliamından mesuldur. Bu nedenle tüm Batılı Hıristiyan dünyası suçluluk psikolojisi içerisinde. Ermeni yasa tasarılarının neden hep gündeme geldiğinin açıklanmasında Batılı Hıristiyan bilincin suçluluk duygusunun ve mağduriyet psikolojisinin payı büyüktür. Ama burada sorulması gereken bir soru vardır: İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Batı Hıristiyan dünyasında mağduriyet psikolojisi atmosferi egemen olmuştur, ama mağduriyet kim olduğuna kim(ler) karar verecektir? Erol Göka haklı olarak bu konuyu şu şekilde ifade etmektedir: “Gerçek anlamda mağduriyet psikolojisinden yararlananlar ve yararlandırırlar bu psikolojinin arkasında

saklanan Batı Hıristiyan devletlerdir. Onlar ister I Dünya Savaşı'ndan, isterse de II Dünya Savaşı'ndan ve milyonlarca insanın ölümünden sorumludurlar. Asıl suçlular kendi bilinçlerini temize çıkarmak için böyle bir mağduriyet oyununu istekle oynamaktadırlar". (Göka, 2001: 133)

Burada önemli bir meseleyi de özellikle vurgulamak gerekiyor, I Dünya Savaşı'nın ortaya çıkmasından hiç bir şekilde sorumlu olmayan halklar arasına nifak salanlar günümüzde hakimlik cüppelerini giyerek *Türkleri* itham etmektedir. Hiçkimse *İki büyük dünya savaşının başlanmasının asıl nedenleri neydi?"* gibi emperyalist emelleri ve tutumları ortaya çıkaran sorular sormamakta, buna karşın herkes *"Ermeniler Türkler tarafından soykırımı uğradılar"* şeklinde ithamlar yağdırmaktadırlar. Mağduriyet psikolojisinin altında işleyen asıl gerçek her iki dünya savaşının sorumlularının mazuriyet psikolojisidir. Yahudilere yapılanlardan sorumlu oldukları halde kendi cinayetlerine hak kazandırmak için Batı Hıristiyan dünyası *"Aslında bu tür cinayetler yapmayız, ama bu işin arkasında kesinlikle Müslüman Türklerin parmağı vardır"* gibi çocukca bir düzeneğe sarılmakta ve böyle komik yolla günahlarından arınmayı ummaktadırlar (<http://www.doguturkistan.net/modules.php?name=AvantGo&file=print&sid=4741>).

Ortaya çıkan görüş şudur: Batı Hıristiyan devletler günahlarından arınmak ve yaptıklarına hak kazandırmak için tarihte ilk soykırım yapanların Hıristiyanlar değil, aksine Hıristiyan Ermenilere soykırım uygulayan Müslüman Türkler olduğunu iddia etmektedirler. Bu bakımdan Batı Hıristiyan kamuoyunda kendi dini ve politik çıkarlarına uygun olarak Ermenilere sempati oluşturmak amacıyla "Hıristiyanlığı resmen kabul eden ilk devlet ve millet Ermenistan ve Ermenilerdir. Tarihte ilk kez Hıristiyan Ermeniler Müslüman Türkler tarafından soykırımı maruz kalmışlar" şeklinde propagandalar yaymaktadırlar. Kuşkusuz bu, sözde Ermeni soykırımının her sene uluslararası arenada dünya ülkelerinin parlamentolarının gündemine getirilmesinin sebeplerinden yalnız biridir.

Haçlı Zihniyeti

Dikkat çeken önemli bir mesele ise yine geçmişten miras kalan Haçlı zihniyetidir. Meseleye hem ırkçılık, hem de dini yönden bakmak gerekmektedir. Batı'da Türkiye ve Türk karşıtı bir düşüncenin yaygın olduğu bir gerçektir ve bu düşünce tarihsel bir gelenek gibidir. Türklerin Batı'yla olan ilişkileri 1600 yıllık çatışmalarla dolu bir geçmişe sahiptir ve sürekli hale getirilen savaşlar

üzerinde kuruludur. Orta Asya'dan gelen kuzeyli Hun akıncıları Batı Roma İmparatorluğu'nun yıkılmasına neden olarak kitle egemenliğine dayalı olan İlkçağ'ı sona erdirdiler ve Ortaçağ dönemini başlattılar. Fatih Sultan Mehmet Doğu Roma İmparatorluğu'nun varlığına son vererek çözülmeye başlayan ve serf egemenliğine dayanan Ortaçağ'ın çöküşünü hazırladı, Yeniçağ dönemini başlattı. Türkler Batı'ya karşı Batı Roma İmparatorluğu'nun çöküşünden 1699 Karlofça anlaşmasına dek tam 1300 yıl kesin bir üstünlük sağladı. Avrupalıların Hıristiyanlığı kullanarak düzenledikleri 8 Haçlı Seferlerinin tamamını Türkler göğüsledi ve onları yenilgiye uğrattı. Türkler 1453'te İstanbul'u ele geçirdiler ve 1529'da Viyanayı kuşattılar (Aydoğan, 2003: 181-182). Samuel P. Huntington'un da teşhis ettiği gibi, "Neredeyse bin yıl boyunca İspanya'ya ilk Mağribi akınından Türklerin ikinci Viyana kuşatmasına kadar Avrupa sürekli bir İslam tehdidi altındaydı." (Huntington, 2005: 309).

Daha sonra Hıristiyan aleminin musibeti Avrupa'nın "hasta adam"ına dönüştü. Birinci Dünya Savaşı'nın sonunda Batı son darbeyi vurmak üzere harekete geçti ve Osmanlı topraklarında dolaylı ve dolaysız hakimiyet kurdu. 1920'ye gelindiğinde Türkiye'nin toprak bütünlüğü tamamen tehlikeye girdi. 10 Ağustos 1920'de Sevr Antlaşması imzalandı. Bu antlaşmaya göre Doğu'da Doğu Beyazıt, Van, Muş, Bitlis ve Erzincan'ı içine alan bir Ermenistan, Irak ve Suriye arasında da Kürdistan kuruluyordu (Sarızeybek, 2010: 109; Abdullayev, 2006: 54-55). Belirtmek gerekir ki, İngiltere Güneydoğu Anadolu halkının başsavunucusu rolünü oynarken, Ermenilerle Güneydoğu Anadolu halkı arasında bir anlaşma sağlamayı amaçlıyordu. İngiltere'ye göre geçmişte Kürtler Ermenileri baskı altında tutmak için görevlendirilmişlerdi. Fakat Türk yönetiminde onların da sıkıntı çektikleri görüşündeydi. İngilizler Sevr Antlaşması ile Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da Ermeni-Kürt işbirliği oluşturma çabası içindeydiler (Türkiye Cumhuriyeti Tarihi, 2000: 209-210). Gerçekten de Sevr Antlaşması yakın tarihte bir ulusa ceza olarak kabul ettirilen en sert barış antlaşmalarından biriydi ve ülkenin savaş ganimeti olarak kasten ve oldukça cüretli biçimde bölüşülmesine yol açıyordu. Tabii ki, Türkiye Büyük Millet Meclisi bu antlaşmanın uygulanmasını önlemek için savaşmak yürekliliğini zaten gösterdi ve Sevr antlaşmasına karşı Misak-i Milli'yi seferber ettiler, (Sonyel, 1986: 86) Bu konuya temas etmek niyetinde değiliz, fakat şöyle bir soru ortaya çıkmaktadır: Bölgede Ermenistan ve Kürdistan'ın kurulması ile Türkiye'nin haritadan silinmek istenmesinin amacı ne olabilirdi? Yani Ermenilerin ve Kürtlerin kaderi onları bu kadar yakından mı

ilgilendirmekteydi? Kanaatimizce, bu sorunun cevabını tarihten miras kalan geçmişin intikamında, yani Haçlı zihniyetinde aramak gerekir.

Batılıların kökü eskiye giden *Türk* karşıtlığı bugün de devam etmektedir. Ünlü bilim adamı Fritz Neumark Avrupalıların *Türklere* bakışını açıklarken şunları söylemektedir: “*İçtenlikle itiraf etmeliyim ki, Avrupalılar Türklere sevmeyenler, sevmeleri de mümkün değildir. Türk ve İslam düşmanlığı Hıristiyanların ve kilisenin asırlardır hücrelerine sinmiştir. Avrupalılar Türklere Müslüman olduğu için sevmeyenler, ama laiklik şöyle dursun, Türkler Hıristiyanlığı kabul etseler bile yine de onlara düşman gözüyle bakmaya devam ederler.*” (Aydoğan, 2003: 182).

3 Ocak 2000 tarihinde Katolik kilisesine bağlı İtalyan piskoposlarının yayın organı olan “L’Avvanire” gazetesinde *Türk* düşmanlığının Batı Hıristiyan dünyasında hala sürdüğü ile ilgili şu yazılar yer almaktadır: “*Unutmamalı ki, “Avrupalı Fikri” başlı başına “Düşman Türklere” ve Türkiye’nin önderlik yaptığı İslam dünyasına karşı geliştirdi.*” (Cerrahoğlu, 2000).

İslam’la birlikte *Türkiye* ve *Türklüğe* yönelik Haçlı zihniyetinin oluşması görüldüğü gibi hiç de rastlantı değildir. Bu zihniyeti Avrupa Birliği’ne de şamil etmek mümkündür ve Avrupa Birliği’ne üyelik konusunda *Türkiye* karşıtı tutum bu denilenleri bir daha ispat etmektedir. Yine de “L’Avvanire” gazetesinde yazılanlara dikkat çekelim: “*Müslüman Türkiye’nin Avrupa Birliği’ne üye olması kimliğimize gölge düşürebilir. Bu üyelik gittikçe gelişen Hıristiyan gelenekleri ile şekillenen Avrupa medeniyetlerinin temelindeki birliği sarsmaktadır.*” (Cerrahoğlu, 2000).

Fransa Cumhurbaşkanı Nikolas Sarkozy “İtirafımlarım” isimli kitabında: “*Türkiye’nin Avrupa Birliği’ne üye olması yönünde yürüttüğü politika ve fedakarlık şahsen bana çok ters gelmektedir... Türkiye eğer Avrupa Birliği’ne üye olmakta kararlı ise mutlaka ve mutlaka Ermeni soykırımını tanımak zorundadır.*” (Sarkozy, 2008: 192) demektedir.

Genel olarak ele aldığımızda, bu görüşler basit bir gazete haberi veya yorum değil, Batılı Hıristiyan devletlerin başlıca düşünceleridir. Günümüzde İslam’a ve *Türklüğe* yönelik yürütülen siyaset dünyaya hakim olmak isteyen yeni düzen ideolojisinin ve medeniyetlerin çatışmasının asıl sonuçlarıdır. Dünya devletlerinin, özellikle de Batı’nın müzakerelerine sunulan Ermeni meselesi, soykırım iddiaları, Ermenistan-Türkiye ilişkilerinde, aynı zamanda Ermenistan-Azerbaycan çatışmasında uluslararası kurumların, AGİT’in Minsk Grubu’nun

kararsızlığı ve pasifliği, bu çatışmaya Batı'nın çifte standartlar çerçevesinde yaklaşımı ve diğer meseleler bu prizmadan değerlendirilmelidir.

Samuel P. Huntington "Medeniyetler Çatışması ve Dünya Düzeninin Yeniden Kurulması" isimli kitabında: "*Farklı medeniyetlerin grupları arasındaki ilişkiler, neredeyse hiçbir zaman yakın olmayacak ve genellikle soğuk ve düşmanca kalacaktır*" diye belirtmektedir (Huntington, 2005: 305). O, aynı zamanda medeniyetlerarası çatışmayı: 1) Yerel veya mikro düzey, 2) Küresel veya makro düzey olmakla iki şekilde izah etmektedir. Onun izahına göre, yerel veya mikro düzeyde olan çatışmalar farklı medeniyetlere mensup komşu devletler arasında bir devletin içerisinde farklı medeniyetlerin mensubu olan gruplar arasında yaranmaktadır ki, bu tür çatışmalar özellikle Müslümanlar ve Müslüman olmayanlar arasında yaygındır. Küresel veya makro düzeyde olan çatışmalar ise farklı medeniyetlerin büyük devletleri arasında yaşanmaktadır (Huntington, 2005: 306).

Kuşkusuz, farklı medeniyetlerin büyük devletleri arasında yaşanan, yani küresel veya makro düzeydeki çatışmalar farklı medeniyetlerin mensubu olan komşu devletler arasında yaranan, yani yerel veya mikro düzeydeki çatışmaları da ciddi şekilde etkilemektedir. Bu bakımdan gösterilen öğelerin Ermenistan-Türkiye ilişkilerine ve Ermenistan-Azerbaycan çatışmasına etkisi inkâr edilemez.

Samuel P. Huntington diğer bir ifadesinde de: "*İslam İslam olarak kaldığı sürece (ki bu olacak) ve Batı da, Batı (Hıristiyan –E. Ş.) olarak kaldığı sürece, iki büyük medeniyet arasındaki bu temel çatışma geçen on dört yüzyılda olduğu gibi gelecekte de devam edecektir*" diye belirtmektedir (Huntington, 2005: 3012-313).

Yazarın söylediklerinden yola çıkarsak, her iki büyük medeniyet arasında çatışma devam ederse, farklı medeniyetlerin mensupları olan Ermenistan ile Türkiye ve Ermenistan'la Azerbaycan arasında çatışma devam edecektir. Eğer Ermenistan'ın her iki devletle çatışması gibi yer yüzünde varlıklarını sürdüren diğer devletler, diğer bir deyişle farklı medeniyetlerin ve dinlerin mensupları olan halklar arasında çatışmalar devam ederse, o zaman hangi medeniyetlerin ve dinlerin diyalogu söz konusu olabilir?

Bu prizmadan bakıldığında, Batılı Hıristiyan devletlerin ister Türkiye açısından Ermeni meselesinde, isterse de Ermenistan-Azerbaycan çatışmasında izledikleri çifte standartın, medeniyetlerin çatışmasından kaynaklandığı açıkça görülmektedir. Sonuçta Ermeniler bu sayede ortaya çıkan dindaşlık gayretlerini

siyasi ranta tahvil edebilmenin hesabı içindedirler. Onlar “Yeryüzünün ilk Hıristiyan milleti” gibi iddialarla dünya kamuoyunu meşgul ederek Türkiye’nin ve Azerbaycan’ın tarihi topraklarındaki dini kültürel anıtları Hıristiyan Ermeni yapıtlarıymış gibi tanıtmakta ve bu suretle gerçekleri çarpıtarak bunları komşu ülke toprakları üzerinde yayılmacı emellerine alet etmektedirler. İşin içine Hıristiyan kardeşliği girdiğinde Batı Hıristiyan devletleriyle Ermenistan arasındaki mesafe kısaltmakta ve birlikte hareket edebilmektedirler. Bu ise Türkiye ve Azerbaycan üzerindeki uluslararası baskıları artırmaktadır. Bu bağlamda Azerbaycan’ın da karşı karşıya olduğu Ermeni sorununu gözden geçirirsek eğer, durum Türkiye’ninkinden hiç de farklı değildir.

Azerbaycan Açısından Ermeni Sorunu ve Uluslararası Baskılar

Ermeni meselesi tarihsel bir gelenek olan Türk düşmanlığının çok önemli bir parçasıdır ve bu sorun sadece Türkiye’yi değil, Azerbaycan’ı da kendi kısıncasına almıştır. Azerbaycan da Türk ve İslam dünyasının bir parçası olduğuna göre Ermenistan-Azerbaycan çatışmasında destek Ermenistan’a verilmektedir. Zbigniew Brzezinski “Büyük Satranç Tahtası” isimli kitabında Ermenistan’ın Hıristiyan, Azerbaycan’ın da Müslüman oluşu göz önüne alınırsa, savaşın dinsel bir etki taşıdığını göstermektedir (Brzezinski, 1998: 117). Kanaatimizce, Brzezinski’nin dini temel faktör olarak öne çıkarmakla Hıristiyan Ermenilere dikkat çekmesi onların işgalcilik siyasetini perdelemek amacına hizmet etmektedir. Burada Ermenilerin “Büyük Ermenistan” kurma iddiaları ve Azerbaycan topraklarının işgal edilmesi gözden kaçmamalıdır. Ermenistan’ın Batı dünyasında desteklenmesi ve Hıristiyan kardeşliği gibi önemli konular genel olarak Türk ve İslam karşıtı çerçevesinde değerlendirilmelidir. Eğer çatışmada Azerbaycan lehine kararlar verilirse veya Ermenistan’a baskı uygulanırsa, o zaman “Ermeni kartı” kısmen de olsa zayıflayacak, Günahlardan Arınma Psikolojisi ve Haçlı Felsefesi iflas edecektir. Yani din faktörü sırf Hıristiyan Ermenilere duyulan sempatiden değil, daha çok kendilerinin suçluluk duygularından, ebedi lekeden kurtulma düşüncesinden ve Haçlı intikamından kaynaklanmaktadır.

Genel olarak dünyanın bir takım kaynar noktalarındaki çatışmalı sorunların çözümüne dair uluslararası barış komisyonlarının ve arabuluculuk misyonlarının faaliyeti kesin bir sonuç vermemekte ve çatışan tarafları tatmin eden neticeler elde edilmemektedir. Devletler, Birleşmiş Milletler, AGİT ve diğer teşkilatlar yalnızca bir alettir. Onlar sorunun çözümünü bizzat çatışan

tarafların inisiyatifine bırakarak şunu özellikle vurgulamaktadırlar ki, sorunun çözümünde galip veya mağlup devlet olamaz, taraflar “ortak bir dil” bulmak zorundalar. Çözümün savaşı tarafların inisiyatifine bırakılması söz konusu olunca, arabuluculuk girişimlerinin neden yapıldığı ve Minsk Grubu’nun ne gibi yarar sağladığı sorusu gündeme gelmektedir. Avrupa devletlerinin Parlamentoları ve Minsk Grubu’na üye olan devletler Azerbaycan’ın toprak bütünlüğünü tanısalar da, Ermenistan’ın işgalci devlet olduğunu kabul etmemekte ve işgal ettiği topraklardan çekilmesini talep etmemektedirler. 14 Mart 2008 tarihinde Birleşmiş Milletler’in Dağlık Karabağ’la ilgili çıkarmış olduğu kararı hatırlatalım. Birleşmiş Milletlerin önceki kararlarıyla kıyasta bu kararın ikinci maddesinde kesin olarak Ermenistan’ın işgal ettiği topraklardan çekilmesi talep edilmiştir (http://www.azerbaijan.az/News/news_e.html?lang=en&did=2008-03-15).

Eğer bu madde yerine getirilmiş olsaydı, çatışmanın çözümünde hiçbir problem ortaya çıkmayacaktı, fakat BM Genel Kurulu’nda sözügeçen mesele oylamaya çıkarılırken bu kararın yürürlüğe girmesine engel olan 7 devletten 3-ü AGİT’in Minsk Grubu’na üye olan devletler, yani ABD, Fransa ve Rusya olmuştur. (Kasım, 2008: 64-68). Sebep olarak güya Azerbaycan’ın toprak bütünlüğü meselesi Ermenistan’la anlaşmadan BM Genel Kurulu’nun gündemine çıkarılamazmış ve güya karar balanslaştırılmış toprak bütünlüğü önerilerini dikkate alınamazmış. Halbuki uluslararası hukukta dengelenmiş toprak bütünlüğü terimi yoktur. Görüldüğü gibi, arabuluculuk girişimlerinde bulunan devletler BM Genel Kurulu’nda Azerbaycan’ın toprak bütünlüğünü destekleyen ve işgalciyi kendi adı ile tanıtan kararın yürürlüğe girmesine engel olarak Ermenistan’ı açıkça desteklemiştir.

Kuşkusuz, bizzat çatışan taraflar arasında görüşmelerin yapılması daha uygundur. Bilindiği gibi, savaş durumu hem Ermenistan’a, hem de Azerbaycan’a büyük hasarlar vermektedir. Fakat Ermenistan sorunun çözümünde hiçbir şekilde fedakarlık yapmamakta, Rusya ve Batı’nın politik oyunları devam ettiği süre içerisinde “Büyük Ermenistan” ideolojisini gerçekleştirme düşüncesindedir. Halbuki onlar yabancı ideolojilerin kurbanları olduklarını anlamamaktadırlar. 1991-1997 seneleri arasında Ermenistan Cumhurbaşkanı Levon Ter-Petrosyan’a dış politika ve güvenlik konusunda danışmanlık yapan ve halen Gerard J. Libaridian “Ermenilerin Devletleşme Sınavı” isimli kitabında bu durumu: “*Ruslar ve Amerikalılar Ermenistan’ın Hıristiyanlık mirasına ne kadar saygılı olurlarsa olsunlar, Fransızlar Ermeni*

kültürünü ne kadar severlerse sevsinler, çeşitli ülkelerde Ermeni taleplerinin ve bu taleplerin Ermeniler için taşıdığı önemin anlayışla karşılandığı ne kadar söylenirse söylensin, devletler kendilerinin belirlediği çıkarları doğrultusunda hareket ederler, Ermenilerin istediği şekilde değil. Günümüzde ister kendini Ermenistan'ın büyük koruyucusu olarak tanıtan Rusya bakımından, isterse de ABD, İngiltere, Fransa ve diğer ülkeler bakımından en öncelikli mesele Ermenilerin çıkarları değil, kendi çıkarlarıdır.” (Libaridian, 2001: 116) şeklinde ifade etmektedir.

SONUÇ

Ermenistanın dış politikası yanlış hesaplar üzerinde kurulmuştur ki, bu da Ermenistan hükümetinin kendisinin dış politikasına yeteri kadar hakim olamaması, daha kesin bir ifadeyle tam bağımsız olamaması ile bağlantılıdır. Onlar varılması mümkün olmayan hedeflere ulaşmak amacıyla yürüttükleri politikalarla bölgedeki istikrarı bozmaktadır. Sonuçta Ermenistan komşu devletlerle samimi ilişkilerden uzaklaşarak büyük devletlerin baskı aracına dönüşmüştür. Aslında bu durumu Ermenistan'ın bazı liberal politikacıları tespit etseler de, mevcut durumu lehlerine değiştirebilecek gücü kendilerinde bulamıyorlar. Kendi gücünü, hedeflerini, dostlarını ve düşmanlarını tam olarak tespit edemeyen Ermenistan komşu devletlerle nasıl bir ilişki kuracağını, Türkiye ve Azerbaycan gerçeğini anlayamıyor. Eğer “Büyük Ermenistan” yaratmak Ermeni halkının milli ideali olarak kalırsa, o zaman bölgede hiçbir zaman daimi barış, güçlü bir ekonomi ağı ve samimi işbirliği olmayacak, hep çatışma hüküm sürecektir.

KAYNAKLAR

- Abdullayev, M., (2006), “Beynelhalk Münasebetler Tarihi (XX esr)”, Bakü, Azerbaycan Beynelhalk Üniversitesi neşrleri, 464 s.
- Aktan, G., (04 Ekim), “Ermeni Olayları ve Kimlik Sorunu”, Radikal gazetesi
- Aydoğan, M., (2003), “Bitmeyen Oyun: Türkiye’yi Bekleyen Tehlikeler”, İstanbul, Kumsaati yayınları, 422 s.
- Brzezinski, Z., (1998), “Büyük Satranç Tahtası: Amerika’nın Önceliği ve Bunun Jeostratejik Gerekleri”, İstanbul, Sabah yayınları, 192 s.
- Cerrahoğlu, N., (10 Ocak 2000), “Kilise Türkiye’nin AB Adaylığına Karşı”, Milliyet gazetesi

- Davutoğlu, A., (2010), “Stratejik Derinlik: *Türkiye*’nin Uluslararası Konumu,” İstanbul, Küre yayınları, 584 s.
- Göka, E., (2001), “Ermeni sorununun (gözden kaçan) psikolojik boyutu”, Ermeni Araştırmaları, sayı:1, Ankara, s. 128-138
- Haight, James A., (1999), “Kutsal Dehşet: Dinsel Cinayetler Tarihi”, İstanbul, Aykırı yayınları, 160 s.
- Hitler, A., (1994), “Kavgam”, İstanbul, Toker yayınları, 728 s.
- Huntington, Samuel P., (2005), “Medeniyetler Çatışması ve Dünya Düzeninin Yeniden Kurulması”, İstanbul, Okuyan Us yayınları, 536 s.
- Kasım, K., (15-16 April 2008), “Origins and consequences of the Karabakh conflict”, Basic principles for the settlement of the conflicts on the territories of the GUAM States, Baku, p. 64-68
- Libaridian, Gerard J., (2001), “Ermenilerin Devletleşme Sınavı”, İstanbul, İletişim yayınları, 220 s.
- Marschalko, L., (1993), “Yahudi”, İstanbul, Sebil yayınları, 333 s.
- Sarızeybek, E., (2010), “Kurt Kapanı”, İstanbul, Pozitif yayınları, 318 s.
- Sarkozy, N., (2008), “İtirafırım”, İstanbul, Karakutu yayınları, 272 s.
- Sonyel, Salahi R., (1986), “*Türk* Kurtuluş Savaşı ve Dış Politika”, Cilt: 2, Ankara, *Türk* Tarih Kurumu yayınları, 469 s.
- Türkiye Cumhuriyeti Tarihi*, (2000), c. I, Ankara, AKDITYK Atatürk Araştırma Merkezi, 475 s.
- Uğur, A., (1998), “Dünya Gündemindeki İsrail”, İstanbul, Burak yayınları, 224 s.
- Volkan, V., (14-16 December 2000), “Center for Development Research (ZEF Bonn): Facing Ethnic Conflicts”, http://www.zef.de/download/ethnic_conflict/volkan.pdf
- Weems, Samuel A., (2004), “Ermenistan – terrorcu “Hıristiyan” ülkenin gizlinleri”, Bakü, OKA Ofset Azerbaycan-*Türkiye* Neşriyat-Poligrafi neşrleri, 386 s.
- Yahya, H., (2003), “Kabala ve Masonluk”, İstanbul, Araştırma yayıncılık, 688 s. http://www.1001kitap.com/Guncel/Tamer_Andrea_Bacinoglu/modern_alman_oryantalizmi/almanyaveermeni.html
- http://www.azerbaijan.az/News/news_e.html?lang=en&did=2008-03-15
- <http://www.doguturkistan.net/modules.php?name=AvantGo&file=print&sid=47>